

Для ЄС розширення на Схід є однією з рушійних сил власного розвитку. Саме тому Євросоюз у цілому і провідні держави – члени ЄС у питанні щодо налагодження більш тісних стосунків зі своїми і східними сусідами завжди керуються не стільки економічними розрахунками, скільки політичними інтересами.

Процеси розширення ЄС за рахунок країн Центральної та Східної Європи надають Україні безцінний і різноплановий досвід.

Позитивно слід оцінити приєднання України до СОТ, підписання Плану дій Україна – ЄС, визнання Євросоюзом за Україною статусу країни з ринковою економікою. Отже, питання розвитку правовідносин між Європейським союзом та Україною є прогресуючим та актуальним. Україні потрібно йти на компроміс, виконувати вимоги та настанови ЄС для подальшої співпраці. Україні треба намагатися еволюціонувати в економічній, соціальній та політичній сфері.

Бібліографічні посилання:

1. Черняк Ю.В. Інститут підсудності в міжнародному приватному праві країн Європейського Союзу та України. Монографія. Київ. Прецедент. 2008. 276 с.
2. Європейська інтеграційна політика. Навчальний посібник / А.М. Поручник, В.І. Чужиков, Д.О. Ільницький, О. А.Федірко; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. В.І. Чужикова. ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». Київ. КНЕУ. 2010. 452 с.

Рибаківа Христина Сергіївна,

студентка гр. Б-МВ-841,

Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ

Науковий керівник:

Єремєєва І.А.,

доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін,
к.і.н., доцент, Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ

**ТЕОРІЯ БЮРОКРАТІЇ МАКСА ВЕБЕРА ТА ЇЇ РОЛЬ
В РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ДЕРЖАВИ**

Зважаючи на специфічну роль бюрократії, як посередника у владних відносинах між державою та громадянами проблеми аналізу природи бюрократії як однієї із складових державного управління, ступеню її впливу на суспільні та політичні процеси не втрачають своєї актуальності. Досить часто трактування поняття бюрократії має емоційно-негативне забарвлення, а до кінця ХІХ ст. бюрократія в наукових дослідженнях розглядалася переважно як посередницька ланка між державою та громадянами. Основою сучасного розуміння бюрократії стала концепція відомого німецького соціолога Макса Вебера (1864-1920), який вперше позначив бюрократію як специфічне явище, що являє собою систему організацій з розподілом функцій, чіткими нормами та правилами, ієрархічною управлінською структурою [1].

Аналізуючи явище бюрократії, Вебер визначає її технічно найлегальнішим типом панування та виділяє наступні типи бюрократії:

- традиційний;
- харизматичний (афективний);
- раціональний [1].

Найідеальнішим із наведених є раціональний тип бюрократії, який М. Вебер умовно поділив на ціннісно-раціональний і ціле-раціональний. Ціннісно-раціональний підтип характеризується як такий, що спирається на певні людські цінності, якими оперує соціальний суб'єкт під час виконання своїх прямих обов'язків (моральні, етичні, культурні, естетичні цінності та ін.). Ціле-раціональний підтип, на думку М. Вебера, заснований на меті соціального суб'єкта, певних кінцевих задачах задля яких буде використаний принцип максимальної корисності, при цьому

індивід розуміє що, як і коли йому потрібно зробити задля отримання успіху в реалізації цілей, і яким чином це може відбитися на його діяльності [1].

Раціональний тип бюрократії формує ідеально організовану ієрархію в якій працюють дійсно кваліфіковані і компетентні кадри, що зацікавлені в своїй роботі тому що вона дає їм стабільну зарплатню, пенсію і, таким чином, розглядається як найкраща можлива робота. Особлива увага приділяється свободі вибору і повній віддачі працівника своєму службовому обов'язку. Також все вище перераховане включає в себе жорсткий розподіл праці, регламентацію, документальність діяльності процесу, суворий службовий контроль та дисципліну. Працівник не має права мати за мету збагачення за рахунок держави, він повинен керуватися моральністю та етикою задля того щоб продемонструвати свою професійність та поступово виконувати поставлені вищим керівництвом цілі. Держава розглядається бюрократією як найвища мета суспільного розвитку (статичні погляди) [2].

У зв'язку із наведеним вище виникає питання відмінності бюрократів від секретарів, які також працюють в державній канцелярії. В контексті державного розвитку бюрократи, на відміну від секретарів, встановлюють владу за допомогою державної канцелярії, а секретарі просто виконують певні доручення надані їм керівництвом.

Подібні міркування складають враження про ідеальний образ описаний М.Вебером, але, на нашу думку, під раціональним типом бюрократії мається на увазі певний взірць, до якого мають прагнути державні службовці. Необхідно відзначити й те що М.Вебер вважав раціональність не меншим динамічним елементом ніж харизма, так як людству властиво час від часу змінювати і змінюватись. Як приклад доречним буде згадати технічний прогрес який став результатом зовнішніх змін через раціональне-бюрократичне управління, поступово увійшов в усі владні і невіддані процеси і став однією з невід'ємних частин різних сфер суспільного життя [2].

Зауважимо на тому факті, що раціональний тип бюрократії базується на знаннях, охоплює не тільки державні політичні, але й економічні процеси, зокрема керівництво промисловим виробництвом [4].

Однією із проблем раціональної бюрократії є визнання її легітимності. Одним із найкращих рішень, щодо вирішення проблем легітимності є вибори глави бюрократичного (державного) апарату (наприклад, обрання президента) який має належати виключно до виконавчої гілки влади. Інший склад бюрократичної еліти повинен проходити суворий відбір (як вже було зазначено, задля того аби посаду змогли зайняти лише ті люди які є ефективними кваліфікованими кадрами, які розуміють відповідальність за свою роботу) Подібний сценарій притаманний демократичним державам.

Отже, можна прийти висновку що бюрократія являється важливою і невід'ємною частиною функціонування держави і влади. Задля забезпечення оптимальних умов для розвитку держави в процес набору бюрократичних кадрів мають вноситися жорсткі вимоги щодо їх відповідності вимогам ефективного державного управління. Незважаючи на переважання в сучасному українському суспільстві харизматичного та традиційного типу бюрократії, раціональний тип є ідеалом, наближення до якого буде мати позитивний вплив на процес управління державою.

Бібліографічні посилання:

1. Вебер М. Три чисті типи легітимного панування/М. Вебер. UPD: <http://litopys.org.ua/weber/wbs07.htm> (дата звернення – 08.02.2019).
2. Вергун О. Поняття бюрократії в творчості М. Вебера/О. Вергун. UPD: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/10156/Vergyn_Ponyattya_byurokratiyi_v.pdf (дата звернення 10.02.2019).
3. Грабар Н.С. Теорія раціональної бюрократії М. Вебера як архетип сучасної моделі публічного управління/Н.С. Грабар. Теорія та практика державного управління. 2016. № 3(54). UPD: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2016-3/doc/1/06.pdf> (дата звернення – 11.02.2019).
4. Копилов В.О. Теорія раціональної бюрократії Макса Вебера: соціально-філософська концептуалізація ідей влади знання / В. О. Копилов//Гуманітарний часопис. 2005.№ 3.С. 21–31.